

deze week

Klederdracht en foto's bij PostaanZee

De Boswaid blij met Taalklas

Een Hobby of Fendt vindt u in Purmerend!

Onherkenbaar Egmondia verliest van Bergen

Egmond staat stil bij maritieme rampen

Pastoor Rudolf Scheltinga leidt plechtigheid op begraafplaats

EGMOND AAN ZEE - Een ramp van ongekende wreedheid vond plaats op 14 oktober 1916, dit jaar exact honderd jaar geleden. Het was een maritieme ramp die de bevolking van – met name – Egmond aan Zee enorm trof, terwijl het aan de rest van de wereld waarschijnlijk ongemerkt voorbij ging. Vrijdag 14 oktober staat Egmond stil bij de maritieme rampen uit het verleden. Pastoor Rudolf Scheltinga leidt de plechtigheid die om 19:00 uur op de begraafplaats te Egmond aan Zee begint.

Wat gebeurde er in de donkere nacht van 13 op 14 oktober, 100 jaar geleden? In de periode 1914-1918 speelde zich om ons heen de Grote Oorlog af. Bij gebrek aan kennis over wat zou volgen, sprak men uiteraard nog niet over de Eerste Wereldoorlog. Dat zouden we pas 40 jaar later gaan doen. Nederland was officieel neutraal in het conflict en deed niet mee aan oorlogshandelingen. Toch waren ook bij ons de vijandigheden merkbaar. Met name in de visserij hebben zich tijdens de oorlog en de jaren erna grote drama's afgespeeld. Zowel de Engelsen als de Duitsers legden namelijk direct grote mijnevelden aan in de Noordzee. Dat dit lastig was voor onze Nederlandse vissers moge duidelijk zijn. Er was een vrije doorgang opengelaten richting de Doggersbank, het favoriete visgebied, maar toch verging menig vissersboot met man en muis na aanvaringen met door storm losgeslagen mijnen. Het drama in dit verhaal speelde zich af in die zware tijd, maar heeft in eerste instantie niets te doen met de oorlogsdreiging.

Schaars

In september 1916 vertrok de logger IJM290 Johanna, eigendom van Rederij Maatschappij Kennemerland, uit IJmuiden. Aan boord was een vijftienkoppige bemanning: Schipper Kos Zwart (50), stuurman Gerrit Zwart (42) en zijn zoon Leendert (15), de matrozen Willem Prins (51), Teunis Smit (35), Cornelis Duin (28), Jan Vis (27), Gerrit Smit (42) en zijn twee zoons Job (15) en Cornelis (13) en kok Leendert Blok (63), allen uit Egmond aan Zee. Uit de Hoef kwamen de matrozen Adrianus Ka-

De begraafplaats en het Vissersmonument te Egmond aan Zee. (Foto: Historisch Egmond)

bel (20) en Thijs Roozing (21). Verder uit Vlaardingen matroos J. de Heer en uit Haarlem monteur J. van Oudheusden. Vanwege het dreigende gevaar gingen ze waarschijnlijk met tegenzin de Noordzee op, maar het verdiende wel goed. De vis was vanwege de oorlog tenslotte schaars, dus de reder betaalde graag.

Zwaar weer

De Johanna, die pas op haar tweede tocht was, ondervond in eerste instantie weinig problemen, maar kwam op 13 oktober echter in zeer zwaar weer terecht. En toen ging het mis. Tijdens zware storm botsde de logger 's avonds in volle vaart op de Vliehors. Op deze uitgestrekte zandvlakte aan de westkust van Vlieland, tegenwoordig in gebruik als militair oefenterrein, brandden op dat moment geen kustlichten. De bemanning overleefde in eerste instantie de stranding, maar in plaats van op de Johanna te blijven, hebben ze zich geprobeerd te redden door in de scheepsboot te klimmen. Omdat de motor van de Johanna nog draaide, is de vanglijn van de scheepsboot in de schroef gekomen. De scheepsboot sloeg hierdoor om en de bemanning raakte te water, waarbij een aantal hierbij in aanraking met de draaiende schroef kwam. Alle vijftien mannen zijn in zee omgekomen.

Vier lichamen

Vier lichamen spoelden al snel op Vlieland aan, een dag later bracht de Texel 106 nog eens negen lichamen aan wal. Twee lichamen zijn nooit gevonden. De kranten, die in eerste instantie spraken van 14 bemanningsleden, deden uitgebreid verslag van deze catastrofe en van de uitvaart een paar dagen later. Op 18 en 19 oktober werden de overgebrachte lichamen van een aantal Egmondse begraven te Egmond aan Zee. Het was een uitermate droevige en druk bezochte gebeurtenis, waarbij zowel burgemeester Eyma als dominee Van Wijngaarden uit Katwijk aan Zee een indrukwekkende toespraak hielden.

Schoolkameraden

Onder de omgekomen bemanningsleden bevonden zich niet alleen vader Gerrit Smit en zijn twee jonge zoons Job en Cornelis, maar ook Leendert Zwart. Het lichaam van deze 15-jarige zoon van stuurman Gerrit Zwart, werd begeleid door zijn schoolkameraden. Leendert werd in één graf begraven met kok Leendert Blok en de naam van vader Gerrit komt in het begrafenisregister niet voor. Het lijkt er dus op dat het lichaam van Gerrit Zwart nooit gevonden is. Het is bij de meeste mensen wel bekend, dat alle bij deze ramp omgekomen 'zonen van Egmond' vermeld staan op het in 1922 opgerichte Vissersmonument aan het begin van Egmond aan Zee. Wat echter weinigen weten, is dat ook de graven van Gerrit, Job en Cornelis Smit, en van Leendert Zwart en Leendert Blok 100 jaar later nog altijd op de begraafplaats staan. Ze zijn terug te vinden in het vak direct links van de hoofdingang, in het midden van de achterste rij, onder de bomen.

Noodlot

Maar is het verhaal rond de Johanna

hiermee ten einde? Nee, helaas niet. Het verder onbeschadigde schip werd na de stranding vlotgetrokken en op 14 november terug naar IJmuiden gesleept. Na nog anderhalf jaar probleemloos te hebben gevist, sloeg in maart 1919 het noodlot opnieuw toe. Toen kwam de sleepboottrawler Marie Cornelia in de haven van IJmuiden aan en de bemanning rapporteerde een vreselijk ongeluk, waar ze kort daarvoor ooggetuige van waren geweest.

Ze hadden een motorlogger op een mijn zien lopen en met man en muis zien vergaan. De autoriteiten gingen er vanuit dat het hier de Johanna betrof, die op 15 maart was uitgevaren en waar sindsdien niets meer van was vernomen. Wederom werd de Egmondse bevolking hard getroffen, aangezien vijf van de acht bemanningsleden uit haar midden kwam. En ook nu waren er weer een vader, Pieter Glas (46), en zoon, Klaas (17), onder de slachtoffers. In totaal zijn er dus 18 Egmondse omgekomen op de IJM290 Johanna. Voor meer informatie raad ik u aan om het boek 'Op zee gebleven' te lezen, waarin u alles kunt vinden over het Vissersmonument en de slachtoffers die er op vermeld staan.

Zee van bloemen

Vrijdag 14 oktober wordt stilgestaan bij deze en andere maritieme rampen uit het verleden van Egmond. Even stilstaan bij de risico's die vaders en zonen namen om brood op de plank te krijgen. Stilstaan bij de ellende van de gezinnen die achterbleven. Belangstellenden zijn uitgenodigd om de korte plechtigheid bij te wonen. Een eerbetoon aan hen die op zee gebleven zijn, in die vroege ochtend van 14 oktober 1916. De plechtigheid wordt geleid door pastoor Rudolf Scheltinga en begint om 19:00 uur op de begraafplaats te Egmond aan Zee.

Museum van Egmond

EGMOND AAN ZEE - In het Museum van Egmond is deze herfstvakantie een extra puzzel voor kinderen gemaakt. Bekijk deze foto goed of neem hem mee naar het museum. In het museum kunnen bezoekers een lijst met een aantal vragen over dit voorwerp vinden. Ze moeten eerst alleen wel even uitvinden welk voorwerp dit is. Wie alles ingevuld heeft, levert de lijst in bij de balie. Uit de goede inzendingen wordt de winnaar getrokken, die een taart mag ophalen. De 'gewone' puzzel kan ook gemaakt worden. Tot 1 november is de mooie tentoonstelling over de vier generaties Jonker te zien. Zij maakten de mooiste foto's van Egmond en de omgeving. Wie nog meer wil zien kan op woensdag - of zaterdagochtend eens langs bij de Pinck, naast de reddingboot. De Pinck is indertijd gebouwd door vrijwilligers onder leiding van Jan Sander. Er moet ieder jaar veel onderhoud worden gepleegd aan zo'n schip. De mensen van de Pinck vertellen met plezier over wat er allemaal moet gebeuren. Nog meer zien en weten? Kom eens kijken in de Prins Hendrik Stichting. Daar is het museum elke dag open van 10.00 tot 17.00 uur. Wie van schepen houdt, is hier aan het goede adres. Het museum aan de Zuiderstraat 7 te Egmond aan Zee is tot 1 november elke middag - behalve op maandag - open van 14.00 tot 17.00 uur.

Hoogwater

wo 12 okt	1.16	13.33
do 13 okt 2.....	0.09	14.40
vr 14 okt	2.59	15.22
za 15 okt	3.42	16.06
zo 16 okt	4.25	16.48
ma 17 okt	5.08	17.29
di 18 okt	5.51	18.13
wo 19 okt	6.35	18.56

ZIE PAGINA 7 T/M 14

Pompoenbewerken

EGMOND BINNEN - Ellen Liefing van Firma Hopman geeft donderdag 27 oktober om 14.00 uur een workshop pompoenbewerken. Dat doet zij in de Schulp aan Visweg 45. Deelnemen kost 7,50 euro, inclusief materiaal en koffie en thee. Opgeven kan tot 20 oktober bij Stichting Welzijn Bergen, tel. 072-5065204 of Els Mizee 06-15870387

Wat kun je allemaal doen met een pompoen? (Foto: Ellen Liefing)

Verderop in deze krant:

Spreek met ons over uw woonkriebels.